

SECCIÓ LITERÀRIA

VI Centenari de la mort de Ramon Lull

MOVIMENT LULIÀ (1915-1920)

L'any 1915 foren just 600 anys de la data tradicional, si no històrica, de la mort del polígraf mallorquí. Es amb tal motiu que la secció *Històrico-Arqueològica* de l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS endreçava en 30 d'abril de 1914, a la Diputació de Barcelona, una memòria (1) proposant algunes iniciatives per a commemorar dignament aquella data. Certament el trasbals del món no permeté que la commemoració en terres catalanes fos ço que s'en podia esperar, ancs bé fou causa que manqués la col·laboració estrangera. Així i tot, a Mallorca i Catalunya no deixaren de publicar-se alguns llibres i de celebrar-se alguns actes dignes d'esmentar-se. A continuació en donem un inventari en el qual incloem també la producció més important de caràcter lulià apareguda fins tot l'any 1920, per tal com fóra difícil d'establir una línia divisòria entre les publicacions publicades amb motiu del Centenari i les posteriors. Així aquesta ressenya, lleugeríssima per la manca d'espai, compendrà la producció luliana dels sis anys que abarca el present volum de l'ANUARI:

LLIBRES. — **Fonts bibliogràfiques i documentals.** L'INSTITUT va iniciar la col·lecció «*Estudis de Bibliografia Luliana*» amb l'obra del Dr. Adam Gotttron *L'edició maguntina de Ramon Lull, amb un apèndix bibliogràfic dels manuscrits i impresos lulians de Magúncia* (Barcelona, MCMXV). Alhora començà l'estampació del segon volum de la sèrie, que serà la bibliografia dels impresos lulians, degut als joves lulistes, ja coneguts pels seus treballs de bibliografia luliana, Srs. Elies Rogent i Estanislau Duran, els quals estigueren a Mallorca comissionats per l'INSTITUT (2). — JOSEP M.ª BATISTA I ROCA: *Catàleg de les obres lulianes d'Oxford* (Barcelona, MCMVXI). Aquest catàleg, extret del *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras*, és una bona contribució a la bibliografia luliana. N'hem donat compte en *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, IV, pp. 150-152). — PEDRO BLANCO SOTO: *Estudios de Bibliografia Luliana* (Madrid, 1916), d'una valor sols de compilació, la part original de l'autor essent molt feble. (Cf. també *But. Bibl. Cat.*, III, pp. 133-135.) — J. RUBIÓ BALAGUER: *Los Códices lulianos de la Biblioteca de Innichen (Tirol)* (Madrid, 1917). Es un extret de la *Revista de Filología Española*. En el volum anterior de l'ANUARI (pp. 742-745) l'autor n'havia fet un resum en forma de llista. (Cf. *But. Bibl. Cat.*, IV, p. 156.) — RAMON D'ALÓS: *Los Catálogos lulianos. Contribución al estudio de la obra de Ramón Lull*. Tesis doctoral (Barcelona, 1918). — RAMON D'ALÓS, Noces Rubió-Lois, XXII setembre MCMXIX: *Sis documents per a la història de les doctrines lulianes* (Barcelona, 1919).

Iconografia luliana. — *Xilografies antigues del Beat Ramon Lull* (Mallorca, MCMXV), publicació de la Casa Guasp, de Mallorca, que ja estampava obres lulianes en el segle XVII i que reprodueix en el volum una sèrie de xilografies del segle XVIII. Un interès tot especial té l'article del Sr. Jordi Rubió, *El Breviculus i les miniatures de la vida d'En Ramon Lull de la Biblioteca de Karlsruhe* (*But. Bibl. Cat.*, III, pp. 73-88), essent aquest manuscrit de Karlsruhe de la més gran valor iconogràfica.

Obres originals de Ramon Lull. — La «Comissió Editora Luliana» de Mallorca ha continuat la sèrie de *Obres originals de l'il·luminat doctor Mestre Ramon Lull*, de la qual han aparegut en 1915 i 1917, respectivament, els volums X i XI, tots dos sots cura de mossèn Salvador Galmès. El volum X comprèn: *Libre de Santa Maria*, segons un manuscrit de la Biblioteca Provincial de Barcelona (segle XIV); *Hores de Santa Maria*, en prosa, obra inèdita fins ara, segons un manuscrit del Vaticà (segle XIV), i el *Libre de Benedicta tu in mulieribus*, tal vegada apòcrif — i així ho creu l'editor, — però de factura i d'esperit ben lulians. Es copiat d'un manuscrit del segle XVIII de la Biblioteca Provincial de Mallorca. En el volum XI es comença *L'Arbre de Sciencia escrit a la ciutat de Roma l'any M.CC.LXXXXV*. Mai és estat publicat sencer en català aquest bell text per al qual ha servit de base de publicació el manuscrit de la Biblioteca Ambrosiana, del segle XV. Les transcripcions dels dos volums són curades i els pròlegs discrets i agradables. Les notes bibliogràfiques de manuscrits i edicions podrien ésser un xic més completes.

(1) ANUARI MCMXIII-XIV, pp. xxx-xxxiv, publicada també a part.

(2) ANUARI MCMXIII-XIV, pp. 741-742.

Vida de Ramon Lull. — JAUME BORRÁS RULLAN, PVRE.: *Vida popular del Beato Ramon Lull*. Segona edició (Palma, 1915) escrita en dialecte mallorquí. — MN. SALVADOR GARMÉS: *Vida compendiosa del Bt. Ramón Lull* (Palma, 1915). Com l'anterior, és obra de vulgarització, però s'hi han tingut en compte els documents trobats en aquests últims anys que varien la cronologia luliana. — LLORENÇ RIBER, PVRE.: *Vida i actes del reverend mestre i benaventurat màrtir Ramon Lull* (Mallorca, 1916). Obra essencialment literària, escrita en bella prosa que recorda força l'estil de Ramon Lull, tant que els textos lulians autobiogràfics hi estan ben emmarcats. Així mateix Mn. Riber està ben documentat quant a les fonts biogràfiques. La matèria d'aquest llibre és la d'unes «Conferències llegides en el saló de sessions per invitació de l'Excm. Ajuntament de Palma de Mallorca, i publicades per son acord i a ses despescs».

Estudis sobre l'obra de Ramon Lull. — MIQUEL FERRÀ: *Ramon Lull, valor universal* (Mallorca, 1915). Conferència llegida en l'Ajuntament de Palma. — JOSÉ CASADESÚS, PBRO.: *El «Arte Magna» de Raimundo Lulio, doctor iluminado y mártir* (Barcelona, 1917). Memòria premiada en el «Concurs Lulià» de Mallorca (juliol del 1916), dedicada a exposar el mecanisme extern i contingut d'aquella obra. L'autor fa també obra de controvèrsia sortint a la defensa de Ramon Lull amb braó i llenguatge sovint poc avinent a una obra científica. En les controvèrsies lulianes no és, però, cosa nova. Es un extret de la revista *Estudio*. — JAUME BORRÁS RULLAN: *Lulismo* (Sòller, 1918). Reimpressió d'articles publicats en la premsa mallorquina vindicant l'ortodòxia i la originalitat de Ramon Lull (1).

Publicacions periòdiques. — Vegin-se les següents publicacions de les quals donem el resum en altre lloc d'aquesta Crònica: *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, *Butlletí de la Societat Arqueològica Luliana*, de Mallorca; *Butlletí de l'Ateneu Barcelonès*; *Estudios franciscanos*, de Sarrià; *Estudio i Quaderns d'Estudi*, de Barcelona. Demés, en els *Arxius de l'Institut de Ciències* s'ha publicat: J. H. PROBST: *L'Amour mystique dans l'«Amic e Amat» de Ramon Lull. Son caractère anormale* (1917, any IV, n.º 7); en *Revista Quincenal*, de Barcelona, un article de MN. LLORENÇ RIBER: *Ramon Lull en Montpeller y en la Sorbona* (I, 1917, pp. 310-339); en *La Revista*, de Barcelona, RAMON D'ALÓS: *Del Centenari de Ramon Lull* (I, 1916, n.º XIII), i JORDI RUBIÓ: *L'edició maguntina de Ramon Lull, per A. Gottron* (ibid.).

CURSOS I CONFERÈNCIES. — En la càtedra de literatura catalana dels Estudis Universitaris Catalans es va donar un curset, durant els mesos de gener-març del 1915, sobre la «Vida i l'opus» de Ramon Lull, a càrrec d'En Ramon d'Alós. Igualment la càtedra d'Ètica de la Universitat de Barcelona, regentada pel professor Sr. T. Carreras i Artau, ha dedicat el seu tercer curs especial sobre «Concepciones éticas en España» a l'estudi de Ramon Lull. Va tenir lloc els mesos de gener a maig, sota un programa, que s'ha publicat, ben suggestiu.

A l'Ajuntament de Palma de Mallorca es llegiren, l'any 1915, les següents conferències, gairebé totes publicades després: JOAN ALCOVER: *El lulismo en Mallorca desde mediados del siglo XIX*; J. BORRÁS RULLAN: *El sistema científico luliano. Exposición y crítica*; MIQUEL FERRÀ: *Ramon Lull, valor universal*; B. PONS I FABREGUES: *Ramon Lull, apòstol de l'amor*; LLORENÇ RIBER: *Vida i actes de Ramon Lull*. — Al «Foment del Civisme», de la mateixa ciutat de Mallorca, MN. SALVADOR GARMÉS donà una conferència sobre En Lull, de la qual extractà la *Vida* més amunt esmentada.

L'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, en 6 de juny de 1915, celebrà una sessió extraordinària per a commemorar el VI centenari. El Sr. Miret i Sans llegí un treball sobre dades biogràfiques inèdites de Ramon Lull. El Sr. Jordán de Urries feu l'exposició del llibre del Dr. A. Gottron, *Ramon Lulls Kreuzzugsideen* (Berlin u. Leipzig, 1912), donant-ne a conèixer la traducció castellana del capítol IV. Fou llegit també un treball de Mn. Salvador Bové sobre *Ramon Lull i la llengua llatina* i es presenta la transcripció del text català inèdit de la *Vida coetània* segons ms. del British Museum. Fora del treball del Sr. Jordán, els altres se són publicats en el *Boletín* de l'Acadèmia.

En 26 de maig l'Ateneu Barcelonès inaugurava un cicle de conferències pel mateix motiu. Solament, però, s'en donaren dues. Aquell dia MN. LLORENÇ RIBER disertà sobre *La Vida i l'obra del Doctor il·luminat*. El primer de juny MN. JOSEP CASADESÚS parlà de *L'Art Magna*, publicant-se aquest treball, abans esmentat, en el *Butlletí* de l'Ateneu.

(1) Bé que no entren en el marc de l'ANUARI anctarem els dos llibres de poesies P. D'A. MULET REINÉS: *Ramon Lull* (Inca, 1917), i A. VALLS I VICENS: *Flors lulianes* (Barcelona, 1908) i àdhuc l'obra autàstica de E. K. SETH-SMITH: *Don Raimon. A story of Raymund Lull* (London, 1919), narració novelesca on En Lull apareix convertit en un hidalgo espanyol.

En 1916 l'Escola Industrial de Barcelona va dedicar igualment dues conferències a la memòria d'En Lull: *Vida de Ramon Lull*, per Mn. Llorenç Riber, i *Bibliografia Luliana*, per D. Jordi Rubió i Balaguer. Esmementem, demés, entre altres conferències donades durant aquest temps pel Dr. Serra de Martíncz, la que va donar en el «Foyer Français» sobre França i Ramon Lull el primer de maig de 1918 (publicada en *Le Foyer Français*, mai 1918).

En la Universitat de Barcelona s'hi donaren també conferències: El 30 de gener del 1916, el Cap de la Biblioteca Provincial Universitària, Sr. Manuel Rubio i Borràs, va disertar sobre el concepte, importància i finalitat pràctica de l'Exposició Bibliogràfica Luliana que aleshores s'inaugurava. El 6 de febrer, D. T. Carreras i Artau parlà de *Ramon Lull: l'home i la doctrina*, i Mn. J. Casadesús de l'Escola Luliana. En l'Anteneu Enciclopèdic Popular de Barcelona el mateix Sr. Rubio i Borràs donà una conferència il·lustrada sota el tema *Raimundo Lulio, pecador, asceta y sabio*, com també en donà una altra semblant al Col·legi dels Jesuïtes de Sarrià l'11 de febrer.

EXPOSICIONS. — Al mes de juny de 1915 va tenir lloc a la ciutat de Mallorca, i al Col·legi de la Sapiència, una *Exposició d'Iconografia i Bibliografia del Beat Ramon Lull*, organitzada per la Societat Arqueològica Luliana. Un catàleg detalladíssim de l'Exposició l'ha publicat el P. Andreu de Palma de Mallorca, caputxí, en la revista *Estudios Franciscanos* (vegi's la secció de *Revistes*). Una altra exposició, ben important, va tenir lloc al Paraninf de la Universitat de Barcelona des del 30 de gener al 15 de febrer de 1916, organitzada per la Biblioteca Provincial de la nostra ciutat. (Vegeu-ne la ressenya en *Bul. Bibl. Cat.*, III, pp. 168-173).

ALTRES ACTES EN COMMEMORACIÓ DEL VI CENTENARI. — Ressenyat tot ço que hem cregut més important i més en consonància amb el caràcter de l'ANUARI, qui vulgui haver altres dades, sobre tot referents a festes populars i religioses a Mallorca, pot consultar: ANTONI M.ª ALCOVER, *Crònica del VI Centenari de la Mort del Beat Ramon Lull en Butlletí de la Societat Arqueològica Luliana*, XV, pp. 378-388.

Hem d'esmentar, finalment, encara que ja ho fem també en altre lloc, l'article d'A. DE P., *El lulisme en Catalunya* (1916-1919), que, a l'igual que l'anterior, completarà aquesta ressenya en la bibliografia referent a articles de diaris i altra premsa local. Publicat en *Estudios Franciscanos*, 1919, XXIII, pp. 20-25. — R. D'A.

Centenari Milà i Fontanals

Manuel Milà i Fontanals, notes biogràfiques i crítiques per ANTONI RUBIÓ I LLUCH. Edició de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, 1918. — *Milà y Fontanals y Rubió y Ors, discursos escritos para la solemne sesión conmemorativa del Centenario del nacimiento de dichos ilustres profesores, celebrada por la Universidad de Barcelona el día 29 de junio de 1919, por los doctores D. ANTONIO RUBIÓ Y LLUCH y D. COSME PARPAL Y MARQUÉS*, Barcelona, 1919. — *Davant la tomba del mestre*, per el DR. D. ANTONI RUBIÓ I LLUCH, extret del setmanari *Acció*. Barcelona, 1918. Encara, a propòsit d'aquest Centenari, en la publicació d'aquesta ciutat *La Revista* (IV, 217-222) es publicaren els següents treballs: L. NICOLAU D'OLIVER: *A l'entorn del Centenari Milanià*; RAMON D'ALÓS: *En Milà i Fontanals, historiador*; MANUEL DE MONTOLIU: *La integralitat d'En Milà*; Unes cartes inèdites: *De Milà i Fontanals a Menéndez i Pelayo*. *De Xavier Llorenç a Milà i Fontanals*.

El 4 de maig de 1818 va néixer a Vilafranca D. Manuel Milà i Fontanals, el savi eminent que va saber donar una nova feconda direcció als estudis d'erudició i de crítica en la nostra terra i formar amb el seu docte magisteri una generació gloriosa d'investigadors i d'estudiosos. Com ha dit molt justament el seu successor en la càtedra de Barcelona, el Dr. Rubió i Lluch, D. Manuel Milà va ésser en la seva època més admirat que comprès. En gran part es deu a l'afecte filial d'alguns dels seus deixebles el que l'obra del mestre hagi estat degudament estimada: Menéndez i Pelayo i el Dr. Rubió han treballat especialment en aquest sentit amb un amor i una eficàcia extraordinaris. El Dr. Rubió visità amb els seus deixebles la tomba que guarda les despulles del que per tants anys endoctrinà amb els seus escrits i la seva paraula la joventut estudiosa de Catalunya.

Digna commemoració del Centenari fou encara l'acord pres pel Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya de publicar els papers inèdits del mestre.